

FORTIDSVERN

Medlemsblad for Fortidsminneforeningen, nr 3/1999 (25. årgang). Løssalg 50 kroner

**TELEMARK
INDUSTRI OG NÆRING I TUSEN ÅR**

ARMERTE KVINNER

Gallionsfigurene på Union
Bruk er et pilotprosjekt i
industriell sammenheng
som bringer en ny dimensjon
inn i industrimiljøet.

AV LARS GABRIELSEN

For at
renseanlegge skulle
fremstå som positivt i
bybildet, ble kunstneren
Marit Benthe Norheim
engasjert til å stå for den
kunstneriske utsmyk-
ningen. Hun utformet de
karakteristiske gallions-
figurene vi ser her.

Mellom de to byvannene i Skien, Bryggevannet og Hjellevannet, ligger Union Bruk AS' papirfabrikk plassert på Klosterøya og Smieøya, som en forlengelse av sentrum mot sydvest. Byens vestre innfart går over disse øyene, og deler fabrikkområdet i to – med en del mot hvert av vannene. Som en innfallspport til Telemarkskanalen ligger kanalens første sluse mellom byvannene og danner et skille mot bysenteret.

Union Bruk AS har i løpet av de siste årene gjennomført et viktig fornyelsesprosjekt, kalt «UB 2000». Prosjektet skal fornye og tilpasse produksjonsprosessene til en tidsmessig og miljøvennlig papirproduksjon.

I tillegg til økt produksjon har dette gitt store miljøgevinsten til byen. Støy- og luktplagene, samt de forurensede utslippene til vann, er på det nærmeste forsvunnet. Et vesentlig element i dette prosjektet er det biologiske renseanlegget som sørger for den endelige vannrensingen av spillvannet fra produksjonen.

Arkitektonisk tilpasning

Beliggenheten på den historiske Klosterøya (tidligere Gimsøy kloster) innebærer at plassforholdene er begrenset. Det biologiske renseanlegget

måtte derfor plasseres like syd for kanalslusen, mellom innfartsåren og Hjellevannet. Denne fremskutte plasseringen ønsket bedriften å benytte til å vise at renseanlegget var viktig i produksjonsprosessen. Samtidig var bedriften innforstått med at dette stilte en rekke krav til den estetiske utformingen.

Når man utformet detaljene ble det derfor lagt vekt på å tilpasse anlegget til omgivelsene. Blant annet ble anlegget i stor grad forblendet med tegl. Det har et formalt uttrykk som avspeiler den industrielle funksjonen, med volumer og former som normalt ikke sees i urbane sammenhenger. I hovedsak består anlegget av et lavt sirkulært basseng, pluss to høye sylindriske reaktorer. Mellom disse ligger en teknisk bygning. Den øvre del av reaktorene har en utkraget del på skrå betongkonsoller.

For å sikre at renseanlegget skulle fremstå som positivt i bybildet, ble kunstneren Marit Benthe Norheim engasjert til å stå for den kunstneriske utsmykningen.

Gallionsfigurer

Plasseringen langs den historisk viktige vannveien, sammen med de skrå konsollene under den øvre delen av reaktorene, ga assosiasjoner i

retning av skipsbauger. Kunstneren endte dermed opp med en løsning i form av fem kvinnelige gallionsfigurer. Skulpturene er formet rundt en kjerne av armert betong, montert utenpå de øvre reaktordelene i forlengelse av konsollene.

De enkelte figurene har en særskilt identitet, som hver for seg representerer motsatte verdier til industriproduksjonens harde virkelighet. Sanselighet, fruktbarhet, nærhet, omsorg og beskyttelse.

Gallionsfigurene på Unions nye «flaggskip» er et pilotprosjekt i industriell sammenheng og bringer en ny dimensjon inn i industrimiljøet. De har også en viktig tilleggsfunksjon som vernesymboler og veivisere inn i framtiden. De staker ut en videre miljøvennlig kurs for Union Bruk AS.

Selve utsmykningen og gjennomføringen er i seg selv et meget omfattende kunstnerisk arbeid, som har involvert de fleste faggrupper i prosjektet. På denne måten har kunstneren ytter-

ligere bidratt til at utsmykningen har blitt en integrert del av renseanlegget – på en interessant og forbillig måte.

Lars Gabrielsen, (f. 1949) er sivilarkitekt MNAL og medeier i Arkitektkontoret Børve og Borchsenius as i Porsgrunn og Skien.

Det biologiske renseanlegget sett fra Hjellevannet.

Skien - møteplass i 1000 år

I år 2000 markerer Skien sin 1000-årige tradisjon som møteplass for handel, håndverk og industri. Velkommen til jubileum i Skien - hele neste år!

www.skien1000.org

SKIEN 1000 ÅR
postboks 1000
Sentrum
3701 Skien

NORSK
INDUSTRI
ARBEIDER
MUSEUM

VEMORK, 3660 RJUKAN
TLF. +47 35 09 51 53 • FAX +47 35 09 51 39

Takspen

Håndstukket (kløyvd) og saget furuspon til salgs. Kan leveres både tjæredypet og uten tjære

Ivan Johansson
Anderstorp L.4
57399 Tranås, Sverige.
Telefon: 0046 140 34135

STENSRUD STENSRUD

NORSK HUSSOPP
FORSIKRING

Tegn tilleggsforsikring mot
sopp, råte, insekter
... og skjegget i postkassa!
Vi besikter huset ditt og sikrer
deg mot ubehagelige overraskelser!

Norsk Hussopp Forsikring Telefon 22 28 31 50
Enebakkveien 307, 1188 Oslo Telefax 22 28 40 09

Rolf Ole Sætre Bygn. ingeniør

Fr. Stangsgt. 9, 3718 Skien
Tlf.: 35 52 95 00 - 94 30 50 71
Fax: 35 53 14 11

Medlem Norges Takseringsforbund
Godkjent takstmann for Verdi - Lån - Skade - Skjønn